

Έκθεση για τα εκατό χρόνια από τη δολοφονία του Ίωνα Δραγούμη

/ [Επικαιρότητα](#)

Ένα ξύλινο μπαούλο με χειρόγραφη ένδειξη «Αρχείον Ίωνος εμπιστευτικόν (προς εκκαθάρισιν)» κρατούσε για χρόνια σφραγισμένο τα μυστικά του στους ερευνητές, μέχρι «την επόμενη γενιά», σύμφωνα με όρο του δωρητή του. Εκτίθεται και αυτό για πρώτη φορά μαζί με το σπάνιο περιεχόμενο του από το προσωπικό αρχείο του διπλωμάτη, πολιτικού, συγγραφέα Ίωνα Δραγούμη, όπως ξεδιπλώνεται από τις 15 Οκτωβρίου στην έκθεση «ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ: ΣΤΟ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗΣ. ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ».

Την έκθεση διοργανώνει το Τμήμα Αρχείων της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα, όπου και το αρχείο της οικογένειας Δραγούμη, το οποίο δώρισε στην Αμερικανική Σχολή ο αδελφός του Ίωνα Δραγούμη, Φίλιππος, το 1959 .

Μετά τον θάνατο του Φίλιππου, το 1980, η οικογένεια επέτρεψε την πρόσβαση στο αρχείο σε επιλεγμένους ερευνητές, ώστε να αρχίσει η έκδοση των προσωπικών ημερολογίων του Ίωνος. Το 2000, με τη συμπλήρωση ογδόντα χρόνων από τη δολοφονία του Ίωνος Δραγούμη και με την ολοκλήρωση της ταξινόμησης του

αρχείου, επετράπη η ελεύθερη πρόσβαση των ερευνητών σε αυτό. Στις μέρες μας μεγάλο τμήμα του αρχείου έχει ψηφιοποιηθεί και είναι προσβάσιμο μέσω του διαδικτύου.

Προσωπικότητα γοητευτική και αντιφατική ο Ίων Δραγούμης, γόνος επιφανούς αστικής οικογένειας (ο πατέρας του Στέφανος διετέλεσε πρωθυπουργός της Ελλάδας το 1910, η αδελφή του, Ναταλία, ήταν σύζυγος του Παύλου Μελά), κοσμοπολίτης με μεγάλη κινητικότητα στην Ευρώπη, ασυνήθιστη στην ταραγμένη εποχή που εκείνος έζησε, ιδεαλιστής, παθιασμένος μακεδονομάχος, δημοτικιστής, ο Δραγούμης αντιτάχθηκε σφοδρά στην πολιτική του Ελευθέριου Βενιζέλου, έχοντας την προσωπική του αντίληψη για τον ελληνισμό στον χώρο των Βαλκανίων και της Μ. Ασίας, ενώ απέδιδε την διαχρονική ύπαρξη του ελληνισμού από την αρχαιότητα έως τις μέρες του στην αυτονομία και αυτοδιοίκηση των ελληνικών κοινοτήτων. Δολοφονήθηκε εν ψυχρώ από τους πολιτικούς του αντιπάλους στις 31 Ιουλίου 1920, στη σημερινή λεωφόρο Κηφισίας, μια ημέρα μετά τη δολοφονική απόπειρα εναντίον του Ελευθέριου Βενιζέλου. Ήταν 41 ετών.

Η έκθεση στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη οργανώνεται σε δεκατρείς θεματικές ενότητες, που καλύπτουν το σύνολο της ζωής του: Οικογενειακό Περιβάλλον, η Γεωγραφία της Ζωής του, η Δράση του στη Μακεδονία, «Οργάνωσις Κωνσταντινουπόλεως», το Κίνημα του Νεο-ελληνισμού στην Τουρκία, Κοινοτισμός, Μεταξύ Μεγάλης Ιδέας και Ανατολικής Ομοσπονδίας, από τη Βουλή στην Εξορία, μια Απόπειρα και μια Δολοφονία, Λατρεμένη Ύπαρξη, Δραγούμης ο Διανοούμενος, Αποτίμηση, Μέχρι την Επόμενη Γενιά.

Περιλαμβάνει φωτογραφίες της παιδικής ηλικίας του Ίωνος και το μεγαλοαστικό περιβάλλον στο οποίο ανατράφηκε, τα σχολικά του τετράδια και τα πρώτα του ημερολόγια, χάρτες της εποχής που απεικονίζουν τα διαρκώς μεταβαλλόμενα σύνορα της Ελλάδας και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας από το 1878 (έτος γέννησης του Δραγούμη) μέχρι τον θάνατό του το 1920.

Κρυπτογραφημένες επιστολές, μυστικοί κώδικες, τυπικά μύησης σε παραστρατιωτικές οργανώσεις φωτίζουν τη δράση του Δραγούμη και του στενού του συνεργάτη Αθανασίου Σουλιώτη στον Μακεδονικό Αγώνα.

Για πρώτη φορά παρουσιάζονται στοιχεία και εκθέματα που αφορούν το σύγχρονο αλλά σύντομο Κίνημα του Νεο-ελληνισμού στην Τουρκία. Αλλά κι ένας ένας σπάνιος χάρτης Οθωμανικής προπαγάνδας, του 1916, πρόσφατο απόκτημα της Γενναδείου, ξεχωρίζει στην έκθεση: με τίτλο Intikam (εκδίκηση) ο χάρτης θρηνεί την απώλεια σχεδόν όλων των εδαφών της οθωμανικής αυτοκρατορίας στην διάρκεια των βαλκανικών πολέμων. Γνωστός και ως «ο μαύρος χάρτης» της

Ρούμελης ήταν παραγγελία των Νεότουρκων το 1916 για να εμψυχώσει τον τουρκικό λαό στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Παράλληλα με το ιστορικό πλαίσιο, η έκθεση φέρνει στο φως και στιγμές από την προσωπική ζωή του Ίωνος Δραγούμη και τους τρικυμιώδεις έρωτές του που έγραψαν ιστορία: με την μεγαλοαστή Πηνελόπη Δέλτα, την ηθοποιό Μαρίκα Κοτοπούλη αλλά και ερωτικές του σχέσεις στις χώρες όπου βρέθηκε λόγω της διπλωματικής του ιδιότητας.

«Je suis peuple de femmes.Κατοικώμαι από γυναίκες» γράφει στα ημερόλογιά του ο Ίων Δραγούμης.

«Είσαι ο πιο γοητευτικός και επικίνδυνος άνδρας» γράφει στον Δραγούμη η Αμερικανίδα Mabel Dunlop, ενώ η Αμερικανίδα φίλη του Helen Evans Francis τού γράφει στην κάρτα της: «Προσπαθώ τόσο πολύ να σε ξεχάσω».

Ένα μήνα πριν την δολοφονία του, ο ιδιωτικός λόγος του Ίωνα Δραγούμη στο τελευταίο του ημερολόγιο, το οποίο περιέχει μόνο τρεις εγγραφές, έχει έναν τόνο μελαγχολίας: «Ιούνιος 1920. Ξεσυνήθισα να γράφω, ίσως γιατί με παίρνουν πάρα πολύ οι καθημερινές ασχολίες. Εξακολουθώ να μην είμαι ευχαριστημένος με τον εαυτό μου. Αδύνατος και κουρασμένος. Κάτι δημιουργικό ξεπηδά μέσα μου, κ' είναι σαν έρωτας μαζί κ' ανάγκη να γεννήσω. Το λουλούδι της ροδοδάφνης έχει άρωμα πικρό και παθητικά γλυκό. Έχει πάθος. Ο Υμηττός τον περασμένο μήνα είχε στις ξερές του ράχες ένα χνούδι πράσινο, από χορτάρια του βουνού. Περιμένω να κιτρινίσει...»

Η έκθεση «ΙΩΝ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ: ΣΤΟ ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΔΥΣΗΣ. ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΛΟΦΟΝΙΑ ΤΟΥ» θα διαρκέσει έως τις 15 Ιανουαρίου. Την επιμελούνται οι Ναταλία Βογκέικωφ-Brogan, Ελευθερία Δαλέζιου, Λήδα Κωστάκη, Νατάσα Λαιμού, Αλέξης Μάλλιαρης.

Την Πέμπτη 15 Οκτωβρίου, ο Βρετανός νεοελληνιστής και φιλέλληνας διακεκριμένος καθηγητής Ρόντρικ Μπήτον θα παρουσιάσει ομιλία με τίτλο: «Ένα θύμα της εποχής του: Ο Ίων Δραγούμης και ο αγώνας για την Εθνική Ψυχή της Ελλάδας». Η ομιλία θα μεταδοθεί διαδυσκτιακά στην διεύθυνση <https://www.ascsa.edu.gr/events/details/ion-dragoumis-100-years-after-his-assasination>.